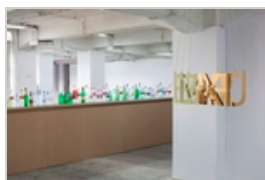

ARTE VIZUALE. Colecția de „spirite“. Banu Cennetoğlu și Nalopeon Tiron la Salonul de Proiecte

 Autor: [Diana URSAN](#) | Categoria: [Arte](#) | 0 comentarii

O tețghea lungă de bar dispusă central, din pal melaminat, în clasică imitație de marmură roz, la care nimeni nu servește, iar toți sînt poștiți. Oferta constă în sute de sticle care au conținut cîndva apă minerală, suc sau bere, acum mai mult sau mai puțin pline cu un lichid incolor. Raportate la imaginarul colectiv românesc, ele rezonează cu reprezentarea specifică a unei băuturi alcoolice din gama de producție proprie, locală și originală. În colțurile spațiului mare, tăcut și alb, leduri rotitoare proiectează cu lumină colorată buline psihedelice. Bine-ați venit la *Banu Bar Mixt*, cea mai

recentă expoziție de la Salonul de Proiecte!

Provocatoare, jucăușă și neobișnuită, instalația concepută pentru și expusă la Salon (re)prezintă materializarea – cu asistența tehnică a lui Napoleon Tiron – a cercetării întreprinse de Banu Cennetoğlu. Din iunie și pînă în decembrie 2013, artista de origine turcă a călătorit pe teritoriul României, între noduri culturale conectate prin trasee arbitrare, „culegînd“ diverse rețete de băuturi spirtoase din gama producției artisanale, omniprezentă la nivel național. Multitudinea de denumiri și de moduri de fabricare au generat tot atîtea eșantioane de – generic denumita – țuică, pe care artista le-a inventariat și structurat într-o „bibliotecă de spirite“ în curs de formare.

Stadiul curent al proiectului este transpus în spațiul expozițional în două moduri complementare: pe de o parte, în formatul unui moștrar științific – componenta *Library*, cu recipiente identice, atent etichetate și ordonate –, pe de alta, în cea sugestivă a piesei Bar, în cadrul căreia vizitatorul poate să deguste oricare dintre cele 115 sortimente de țuică.

Aceste două direcții atestă condiția hibridă, transdisciplinară a artistului contemporan, care împrumută instrumente extraartistice – cercetarea de tip antropologic sau etnografic, munca de teren, inventarul și arhiva –, pe care le utilizează subiectiv, cu rezultate deschise interpretării creative.

Display-ul pendulează astfel între o ordine minimalistă – obținută prin simetrie, serialitate, piese de colț – și o estetică kitsch, sugerată prin coordonatele specifice unui bar din spațiul rural sau urban românesc (și nu numai): acel loc atemporal în care mobilierul este ieftin, luminile disco, sticlele refolosite, iar băutura de proveniență îndoielnică. Un accent suplimentar la nivel spațial este furnizat de obiectul-siglă stil „bling-bling“, ce semnalizează, împreună cu ledurile colorate, identitatea vizuală a expoziției *Banu Bar Mixt*.

Trecerea de la concept la obiect, de la rețetă la eșantion, de la materie la „spirit“ se face prin acțiunea manuală a artisanului, atît în cazul producției artistice, cît și în al celei de băuturi spirtoase. Aici intervine sculptorul Napoleon Tiron, care conferă o dimensiune aplicată cercetării artistice inițiate de Banu Cennetoğlu, prin propria instalație de distilare, transplantată și acționată în expoziție. *Distilatorul* sau *Alambicul* lui Napoleon Tiron, pitoresc prin funcțiune și cu un oarecare potențial estetic, nu este expus în maniera unui artefact dintr-un muzeu etnografic, inactiv și redus la valoarea sa pedagogică sau documentară. Unealtă principală în prepararea rețetelor, instalația a fost angrenată într-o distilare suplimentară, performată la fața locului în seara vernisajului. Alături de această aproape posibilă sculp - tură contemporană, spre finalul parcursului expozițional intervine o perspectivă suplimentară asupra „artei distilării“, prin cîteva meditații filozofice extrase din tratatul de distilare al lui John French din secolul al XVII-lea (1.)

În acest punct, cercul este complet, expunerea oferă toate uneltele necesare înțelegerii și experimentării transformării alchimice de la materie către „spirit“: procedeul, mecanismul, produsul finit și efectele lui imediate. Expoziția nu are însă o miză didactică, aceasta fiind mai degrabă o aparență. Cuoșterea furnizată de Banu Bar Mixt se găsește în subtextul acestor pretexte ludice: ches - tionarea societății și a economiei românești actuale, scindate între practici tradiționale, arhaice și noi reglementări impuse de contextul geopolitic, prin care obiceiuri productive devin ilegale sau cel puțin paralegale, afectînd și producția de bunuri destinate consumului propriu. Băuturile spirtoase reprezintă doar unul dintre exemplele – poate cu cel mai redus risc de dispariție – specifice sectorului economic informal, ce subzistă cu încăpăținare, în ciuda tuturor încercărilor de „civilizare“ și „occidentalizare“. Coordonatele „mixte“ ale expoziției se regăsesc și în proiectele anterioare ale artistei. Banu Cennetoğlu lucrează cu elemente cu - mulative – fie că este vorba de imagini, precum în cazul instalației *Catalog*, cu care a participat la Bienala de la Veneția, din 2009 (2), sau de ziare (3) – pe care le expune democratic, din impulsul de a arăta, de a oferi cît mai multe variante, fațete ale realității, lăsînd publicul să aleagă.

Paradigmatic pentru parcursul ei artistic este multistratificatul proiect *The Brautigan Library, A Very Public Library?*, din 2013, prin care artista face vizibilă o colecție de manuscrise inspirată de o bibliotecă imaginară (4). În acest sens, centrul

independent BAS din Istanbul, înființat și coordonat de Banu Cennetoğlu ca un organism menit să faciliteze publicarea de cărți de artist, totodată, colecționându-le și arătându-le publicului, completează o carieră artistică complexă ce bifează fotografie jurnalistică, documentară și artistică, arhive de imagini, texte și obiecte, cercetare și instalații site-specific.

Proiectul *Banu Bar Mixt*, conceput în cadrul Salonului de Proiecte, se situează în descendența acestor coordonate de interogare a realității. Utilizarea alcoolului în arta contemporană, cu accent pe procedeul distilării, nu este însă lipsită de precedente în peisajul local, tematizarea stării lichide, a transformării și a purificării alchimice de la solid la spirtoasă reprezentând, spre exemplu, o direcție centrală în parcursul artistic al lui Dan Mihălțianu. Fie că ne referim la instalația cu alambic *O-mie-nouă-sute-cinzeci-și-patru* (5), la lichiditate – concept-cheie în publicația sa, *Liquid Matter*, din 2002 (6), sau la proiectul *Union*, din 2005 (7), motivul producerii de băuturi spirtoase din elemente materiale cu încărcătură simbolică acumulează valențe multiple atât la nivelul unei istorii personale, cât și în raport cu contextul economic, social și politic mai larg.

Revenind în *Banu Bar Mixt*, putem trasa o paralelă între abordările celor doi artiști asupra transformării prin distilare, colecția de „spirite” constituită de Banu Cennetoğlu prezentând potențialul unei sublimări subiective, devenind o esențializare a confruntării artistice – observator exterior – cu realitatea românească locală, o hartă individualizată a locurilor și a experiențelor întâlnite de-a lungul călătoriei. Proiectul rezultă din testarea limitelor dintre strategia artistică și cercetare antropologică, dintre realitate și simulare, performance și consum. Poate cea mai distinctivă trăsătură a instalației Bar este perisabilitatea ei, menirea de a fi consumată, fizic, de către fiecare vizitator în parte. Degustarea de „spirite” exploatează și jocul dintre omonimele cuvântului „spirit” – atât cele din engleză, cât și cele din română: băutură, duh, glumă. Astfel, etichetele descriptive ale fiecărei sticle menționează și „spiritul de contact” aferent, care variază de la personalități istorico-culturale adiacente locului culegerii rețetei – Ștefan cel Mare la Vaslui, Nadia Comăneci la Onești – la artiști contemporani (Katja Eliad, Alexandra Croitoru și Naopleon Tiron însuși), locuri problematice, precum Roșia Montană, monumente, Coloana fără sfârșit, sau expresii absurde, „Răsadul de varză hibridă”.

Banu Bar Mixt, o expoziție care trebuie văzută, gustată, citită, continuată. Noroc!

Expoziția poate fi vizitată pînă pe 2 februarie 2014

1 John French, *The Art of Distillation*, 1651. În expoziție, obiectul se intitulează *Or Were They All Mere Phan - toms?* și constă în varianta tipărită a cărții în format pdf.

2 În care și-a prezentat arhiva de fotografii proprii, sub forma unui amplu catalog de produse, fiecare cu un cod unic, care-i permitea vizitatorului să descarce gratuit, de pe Internet, ima - ginile preferate.

3 În proiectul *Papers*, care reunește colecții de ziare publicate în aceeași zi, pe teritoriul unei țări: Turcia, Cipru, Elveția, prezentate în forma unei arhive. Etapele diferite ale proiectului – încă în desfășurare – variază în funcție de data și locul alese și au fost expuse, în 2010, la Galeria Rodeo din Istanbul, în 2011, la Kunsthalle Basel, în 2013, la MAK Viena și la Hannover Kunstverein.

4 Biblioteca fictivă descrisă de scriitorul Richard Brautigan în romanul său din 1971, *The Abortion: An Historical Romance 1966*, era deschisă colecționării oricărei scrieri, dorite sau nedorite, nepublicate sau nepublicabile. Ea a generat o instanță reală, *The Brautigan Library*, în prezent, situată în Vancouver, care a acumulat, de-a lungul a peste 20 de ani, 304 manuscrise, pe care Banu Cennetoğlu le documentează printr-o arhivă vizu - ală, fotografiind primele trei pagini și ultima din fiecare.

5 Expusă la Künstlerhaus Bethanien Berlin, în 1994, în care alambicul rudimentar construit de bunicul artistului este doar una dintre referințele la strategiile alimentare alternative ale românilor în perioade încercate ale istoriei, precum iarna grea din 1953-54 sau seceta din `47-`48.

6 Care cuprinde și seria *Great Distillations*, cu *Great Distillations Editions*, în care procesul distilării reprezintă filtrul de percepție, analiza și colecționarea evenimentelor, a locurilor sau persoanelor întâlnite de artist. Cf. Anca Mihuleț, „Dan Mihălțianu – Liquid Matter”, în *Fotografia în arta contemporană. Tendințe în România după 1989*, ediție coordonată de Aurora Király, Editura UNARTE, 2006, București, pp. 170-179.

7 Instalație despre *producție/consum/ alienare*: 300 de sticle de coniac Unirea turnate în beton și expuse în proximitatea sediului MNAC din Casa Parlemen tului, disipate, sustrate și consumate în timp de vizitatori, muncitori sau trecători.